

VIIIA DE UYTENBOOGAART-ELIASSEN STIMULERINGSPRIJS

Prijs!

De UE-stimuleringsprijs is dit jaar toegekend aan ons lid Jinze Noordijk! Het bestuur wenst hem namens de leden hierbij proficiat. De prijs wordt uitgereikt op de herfstvergadering van de NEV te Leiden.

Inleiding

De UE-stimuleringsprijs wordt toegekend aan een persoon of groep van personen die zich heeft onderscheiden door een nieuw, opvallend initiatief of werkstuk op het gebied van de Nederlandse entomologie, zodanig dat dit voortzetting en navolging verdient.

De hoogte van de prijs is bij individuele toekenning vastgesteld op € 1.250,-. Ten aanzien van de UE-Stimuleringsprijs gaat de gedachte met name uit naar jonge entomologen voor wie deze prijs een stimulans zou kunnen zijn tot verdere verdieping of verbreding van hun entomologische arbeid.

De Uyttenboogaart-Eliassen Stichting tot bevordering van de entomologische wetenschap werd in 1937 opgericht door Dr D.L. Uyttenboogaart en zijn vrouw E.D.Uyttenboogaart-Eliassen. Doel van de stichting is het bevorderen van de entomologische wetenschap in Nederland. De stichting tracht dit doel te bereiken door het verstrekken van subsidie ten behoeve van activiteiten op het gebied van de entomologie in Nederland. Behalve de genoemde prijzen, kunnen ook diverse subsidies worden aangevraagd. Zie de NEV website (www.nev.nl).

Voordracht

Na een verzoek om voordrachten voor beide prijzen door het NEV bestuur, heeft het bestuur van de Mierenwerkgroep Jinze Noordijk voorgedragen om in aanmerking te komen voor de Uyttenboogaart-Eliassen Stimuleringsprijs. Het MWG bestuur heeft onderstaande argumentatie aangevoerd.

Het project **Geleedpotigen in Snelwegbermen op de Veluwe** betreft een opvallend initiatief, dat de aandacht vraagt voor de entomologische waarde van wegbermen ten bate van natuurbescherming en -ontwikkeling.

Opvallend is het inzicht door de onderzoekers uitgedragen, dat gebieden, waar in eerste instantie niet meteen aan hoge natuurwaarden wordt gedacht, namelijk wegbermen, juist zo'n grote rol kunnen spelen bij de handhaving van onze biodiversiteit, zelfs voor bedreigde en beschermde soorten.

Binnen dit project hebben de snelwegbermen op de Veluwe veel aandacht gekregen en lijkt het onderzoeksresultaat te leiden tot nieuw beleid omtrent het beheer van wegbermen.

Naarmate de mens een steeds groter beslag legt op het beschikbare natuurareaal, neemt het belang toe om de natuur te bevorderen op plekken, die niet direct geëxploiteerd worden, zoals wegbermen. Dit onderzoek verdient daarom voortzetting, waarbij de vraag is of het tot wegbermen beperkt zal moeten blijven.

Project Geleedpotigen in Snelwegbermen op de Veluwe

Uitgevoerd door Jinze Noordijk m.m.v. Peter Boer, André Schaffers (WU) en Karlè Sýkora (WU) e.a.

Wegbermen beslaan een flink deel van Nederland; geschat wordt dat het 2% van ons landoppervlak betreft. Dit is erg veel, aangezien natuurgebieden met lage vegetatie zo'n 4% van ons landoppervlak beslaan. Daar veel bermen begroeid zijn met vrij natuurlijke vegetatie en sowieso beheerd moeten worden voor de verkeersveiligheid, ligt hier een kans om aan ecologische bermbeheer te doen.

Hierbij moet worden gestreefd om van bermen een geschikt leefgebied te maken voor veel natuurlijk voorkomende organismen.

Over de relatie van bermbeheer en planten is al veel bekend, maar de effecten van beheer op geleedpotigen is een zeer onderbelicht onderwerp. Het hier voorgedragen onderzoek gaat dieper hierop in en heeft de snelwegbermen op de Veluwe als onderwerp. De afgelopen jaren is veel inventarisatiewerk gedaan om te bestuderen of bermen überhaupt waardevol kunnen zijn voor geleedpotigen^{1,2}. Ook zijn problemen gesignaleerd die de diversiteit kunnen bedreigen^{3,4,5}. Al deze onderzoeken hebben geleid tot een gerichte set aan beheertips⁶. Hierbij is ook altijd geprobeerd om dit zo toegankelijk mogelijk op te schrijven om daadwerkelijk de betrokken dienstkringen en aannemers te bereiken⁷.

De mierenfauna heeft bijzondere aandacht gekregen in dit onderzoek, dit heeft een tweetal redenen: 1) Het is gebleken dat mieren een groep vormen die bij uitstek met hoge soortenrijkdom in de bermen voorkomt. 2) Onder de mieren bevinden zich enkele soorten die in het officiële natuurbeschermingsbeleid zijn opgenomen. Dit deelonderzoek heeft tot spectaculaire resultaten geleid, waarbij het overgrote deel van de mierensoorten op de Veluwe ook in snelwegbermen is aangetroffen². Ook konden vijf internationaal bedreigde (IUCN rode lijst) en drie Flora- en Faunawet soorten genoteerd worden.

Dit onderzoek toont hoe geleedpotigen een belangrijke rol kunnen (of in elk geval zouden moeten) spelen bij het praktische natuurbeheer. Dit is een richting die veel aandacht verdient, daar het volgens schattingen een stuk slechter gaat met geleedpotigen dan bijvoorbeeld met planten of gewervelden.

Literatuur

Noordijk 2005. Spinnen van bermen op de Veluwe (Arachnida: Araneae). Nieuwsbr. Spined 20: 29-34.

Noordijk, Boer 2007. Mieren in Veluwebermen: soortenrijkdom en aanbevelingen voor beheer. Nederl. Faun. Meded. 27: 23-50.

Noordijk, Vermeulen, Heijerman 2005. Loopkevers in veranderende Veluwebermen. Levende Natuur 106: 255-258.

Noordijk, Prins, De Jonge, Vermeulen 2006. Impact of a road on carabid movements. Entomol. Fenn. 17: 276-283.

Noordijk, Schaffers, Sýkora 2008. Diversity of ground beetles (Coleoptera: Carabidae) and spiders (Araneae) in roadside verges with grey hair-grass vegetation. Europ. J. Entomol. in press.

Noordijk, Sýkora, Schaffers 2008. The conservation value of sandy highway verges for arthropods - implications for management. Proc. Neth. Entomol. Soc. Meet. 19: 75-93.

Noordijk, Sýkora, Schaffers, Raemakers 2008. Beheer van Veluwebermen. DWW-wijzer in press. Dienst Weg- en Waterbouw, Delft.